ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 24 ΜΑΪΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κωνσταντῖνος Καβάφης (1863-1933)

Καισαρίων

Ἐν μέρει γιά νά ἐξακριβώσω μιά ἐποχή,
ἐν μέρει καί τήν ὥρα νά περάσω,
τήν νύχτα χθές πῆρα μιά συλλογή
ἐπιγραφῶν τῶν Πτολεμαίων νά διαβάσω.
Οἱ ἄφθονοι ἔπαινοι κ' ἡ κολακεῖες
εἰς ὅλους μοιάζουν. Ὅλοι εἶναι λαμπροί,
ἔνδοξοι, κραταιοί, ἀγαθοεργοί·
κάθ' ἐπιχείρησίς των σοφοτάτη.
Ἄν πεῖς γιά τές γυναῖκες τῆς γενιᾶς, κι αὐτές,
ὅλες ἡ Βερενίκες κ' ἡ Κλεοπάτρες θαυμαστές.

Ὅταν κατόρθωσα τήν ἐποχή νά ἐξακριβώσω
θ' ἄφινα το βιβλίο ἄν μιά μνεία μικρή,
κι ἀσήμαντη, τοῦ βασιλέως Καισαρίωνος
δέν εἵλκυε τήν προσοχή μου ἀμέσως...

Ἄ, νά, ἦρθες σύ μέ τήν ἀόριστη
γοητεία σου. Στήν ἱστορία λίγες
γραμμές μονάχα βρίσκονται γιά σένα,
κ' ἔτσι πιό ἐλεύθερα σ' ἔπλασα μές στόν νοῦ μου.
Σ' ἔπλασα ὡραῖο κ' αἰσθηματικό.
Ἡ τέχνη μου στό πρόσωπό σου δίνει
μιάν ὀνειρώδη συμπαθητική ἐμορφιά.
Καί τόσο πλήρως σέ φαντάσθηκα,
πού χθές τήν νύχτα ἀργά, σάν ἔσβυνεν
ἡ λάμπα μου —ἄφισα ἐπίτηδες νά σβύνει—

ἐθάρεψα πού μπῆκες μές στήν κάμαρά μου,
μέ φάνηκε πού ἐμπρός μου στάθηκες· ὡς θά ἤσουν
μές στήν κατακτημένην Ἀλεξάνδρεια,
χλωμός καί κουρασμένος, ἰδεώδης ἐν τῇ λύπῃ σου,
ἐλπίζοντας ἀκόμη νά σέ σπλαχνισθοῦν
οἱ φαῦλοι — πού ψιθύριζαν τό «Πολυκαισαρίη*».
(1918)

---

*Πολυκαισαρίη· η ύπαρξη περισσοτέρων του ενός ηγεμόνων (Καισάρων).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Α. Ορισμένα γνωρίσματα της ποίησης του Καβάφη είναι: η χρήση ιστορικών προσώπων ως συμβόλων, ο ρεαλισμός και οι λόγιοι γλωσσικοί τύποι. Να επισημάνετε τα γνωρίσματα αυτά στο συγκεκριμένο ποίημα (δύο παραδείγματα κατά περίπτωση).

Μονάδες 15

Β1. Ο Κ. Θ. Δημαράς έχει παρατηρήσει ότι στο ποίημα αυτό ο Καβάφης «μας δίνει αναλυτικά την τεχνική της έμπνευσής του». Προσδιορίστε με αναφορές στο κείμενο πώς επαληθεύεται στον «Καισαρίωνα» η άποψη ότι ο Καβάφης αποκαλύπτει στον αναγνώστη του τη διαδικασία δημιουργίας ενός ποιήματος.

Μονάδες 20

Β2. Να διακρίνετε τα δύο διαφορετικά υφολογικά επίπεδα του ποιήματος και να τα χαρακτηρίσετε τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές στο ποίημα.

Μονάδες 20

Γ.

«Ἄ, νά, ἦρθες σύ μέ τήν ἀόριστη
γοητεία σου. Στήν ἱστορία λίγες
γραμμές μονάχα βρίσκονται γιά σένα,
κ' ἔτσι πιό ἐλεύθερα σ' ἔπλασα μές στόν νοῦ μου.
Σ' ἔπλασα ὡραῖο κ' αἰσθηματικό.
Ἡ τέχνη μου στό πρόσωπό σου δίνει

μιάν ὀνειρώδη συμπαθητική ἐμορφιά.

Να σχολιάσετε το περιεχόμενο των παραπάνω στίχων με 120-140 λέξεις.

Μονάδες 25

Δ. Το ακόλουθο ποίημα του Άθου Δημουλά με τίτλο «Καβάφης» είναι ένα ποίημα για την ποίηση. Ποιες οι αναφορές του στον καβαφικό «Καισαρίωνα»;

Μονάδες 20

Καβάφης

Τη φαντασία την εντελώς αδέσμευτη
δε συμπαθώ. Δεν έχει χάρες. Και είναι
χρήσιμη για τα όνειρα μόνο.
Εγώ
την άλλη φαντασία αγαπώ, αυτή
που προσπαθεί ένα παρελθόν να ζωντανέψει
και που στηρίζεται σε μνήμες του,
σποραδικές και ασύνδετες, ζητώντας
γύρω τους άρτιο ένα σύνολο να πλάσει
με τάξη, προσοχή και μέτρο.
Κι έτσι, προπάντων, που το χρώμα τους,
το χρώμα αυτών των ερειπίων,
των αβεβαίων γεγονότων το αίσθημα,
μέσα στο έργο της ενισχυμένο
να περάσει.
Αυτό το δύσκολο είναι
που εκτιμώ. Αυτήν εγώ αγαπώ
τη φαντασία, τη δεσμευόμενη,
την οδηγουμένη φαντασία που,
όλο συγκίνηση, πάντοτε γύρω
από πολύτιμα εμπόδια έρπει.
Και
χρήσιμη είναι —τόσο— για την τέχνη μου.

Ελληνικά καβαφογενή ποιήματα, Επιλογή: Δημήτρης Δασκαλόπουλος, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα 2003, σελ. 80-81

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα, κατεύθυνση). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση**.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30΄ πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ